

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
інформаційно-комп'ютерних
технологій

2023 р.,

протокол № _____
Голова Вченої ради
Тетяна НІКІТЧУК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ТА ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА»

для підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня
«доктор філософії»
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-наукова програма «Менеджмент»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

Схвалено на засіданні кафедри
інженерії програмного
забезпечення

sv sernee 2023 р.,
протокол № 7

В.о. завідувача кафедри
sv sernee Андрій МОРОЗОВ

Гарант освітньо-наукової
програми

sv sernee Галина ТАРАСЮК

Розробник: д.п.н., професор, професор кафедри інженерії програмного
забезпечення, ВАКАЛЮК Тетяна

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-науковий ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	За вибором
Модулів – 1	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		2
Загальна кількість годин – 150		Семестр
		4
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 4 год	Освітньо-науковий ступінь «доктор філософії»	Лекції
		32 год.
		Практичні
		32 год.
		Лабораторні
		год.
	Самостійна робота	
	86 год.	
	Вид контролю: залік	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 42,7 % аудиторних занять, 57,3 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни: є формування у здобувачів вищої школи потреб професійного розвитку, підвищення професійної культури та педагогічної майстерності в процесі з реалізації умов засвоєння технологій самоорганізації педагогічної діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- - формування в аспірантів педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості викладача, що забезпечує високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності;
- ознайомлення з механізмами творчої самореалізації викладача вищої школи та в професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення;
- організація професійно-педагогічної діяльності як розвиваючої взаємодії;
- ознайомлення з інноваційним педагогічним досвідом, шляхом створення портфоліо викладача ЗВО.

В результаті вивчення дисципліни здобувач має **здобути наступні компетентності:**

здатність до викладацької діяльності;
 планувати і організовувати освітній процес у закладах освіти;
 визначати проміжні і кінцеві цілі навчання;
 вибудовувати взаємодію зі студентами, створювати здоров'язбережувальне середовище, позитивні міжособистісні стосунки й доброзичливий психологічний клімат;

здатність до організації та проведення науково-педагогічної діяльності у певній галузі освіти з використанням теоретичних та методологічних напрацювань власного наукового дослідження та кращих історичних і порівняльних педагогічних практик професійної діяльності на засадах академічної доброчесності;

застосовувати способи реалізації необхідних видів педагогічної діяльності, оцінки і самооцінки власних результатів у розв'язанні професійних задач;

реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку;

демонструвати лідерські якості, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях на засадах наукової етики і академічної доброчесності у науковому дослідженні та їх поширення і впровадження в освітню практику.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 4

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи науково-педагогічної діяльності викладача ЗВО

ТЕМА 1. Особливості професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи

Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача вищої школи. Модель професійної педагогічної діяльності, її структурні елементи: суб'єкт педагогічного впливу, об'єкт педагогічного впливу, предмет спільної діяльності, засоби педагогічної комунікації, цілі навчання.

Основні напрями та функції діяльності викладача вищої школи. Функціональні обов'язки викладача вищої школи. Вимоги до викладача вищої школи. Готовність викладача вищої школи до педагогічної діяльності. Психолого-педагогічні засади педагогічної діяльності викладача.

Ключові поняття: поняття педагогічна майстерність викладача вищої освіти, функціональні обов'язки викладача вищої школи, напрями професійної діяльності психолого-педагогічні засади педагогічної діяльності викладача ЗВО.

ТЕМА 2. Якісні параметри науково-педагогічної діяльності викладача ЗВО

Поняття майстерності педагогічної діяльності викладача, її складові. Етичні цінності й ціннісні орієнтації особистості викладача, їхня гуманістична спрямованість (відповідно до сучасних філософських теорій освіти). Навчально-методична робота як обов'язковий компонент педагогічної майстерності викладача. Напрями і форми методичної роботи з підвищення професійної майстерності викладачів у ЗВО. Вимоги до особистості сучасного викладача. Педагогічна культура і етика викладача вищого навчального закладу. Норми етичної поведінки викладача стосовно професій, колег, студентів.

Ключові поняття: етика педагогічної діяльності викладача, етичні принципи науково-педагогічної роботи в ЗВО, нормативно-правове поле професійної діяльності викладача вищої школи.

ТЕМА 3. Основні шляхи формування педагогічної майстерності викладача ЗВО

Структура педагогічної майстерності за І. А. Зязюном: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, професійні знання, професійно-значущі якості, педагогічна техніка, педагогічні здібності. Критерії та рівні педагогічної майстерності сучасного викладача, їх взаємозв'язок з рівнями професійної діяльності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 5

Професійна компетентність викладача як основа його педагогічної майстерності. Здібність до педагогічної діяльності як елемент педагогічної компетентності в структурі педагогічної майстерності. Педагогічний досвід у формуванні майстерності викладача.

Ключові поняття: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, професійні знання, професійно-значущі якості, педагогічна техніка, педагогічні здібності.

Змістовний модуль 2. Формування педагогічної майстерності викладача

ТЕМА 4. Мовлення викладача ЗВО як один з інструментів формування педагогічної майстерності

Поняття про педагогічну техніку, її роль у системі професійної майстерності викладача, основні елементи та засоби педагогічної техніки. Характеристика вербальних засобів педагогічної техніки. Поняття культури мовлення. Комунікативні якості мовлення викладача: правильність, чистота, точність, доцільність.

Ключові поняття: мова і мовлення, типи мовленнєвої виразності: вимовна, лексична, синтаксична, акцентуаційна, інтонаційна.

ТЕМА 5. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача ЗВО

Характеристика невербальних засобів педагогічної техніки, їх функціональне значення та особливості. Фізіологічні засоби зовнішньої естетичної виразності педагога (колір шкіри, очей, волосся, зріст, статура, постава, хода). Функціональні засоби зовнішньої виразності (візуальний контакт, міміка, жести, пантоміміка, дистанція). Міміка викладача, її елементи, засоби виразності та умови продуктивного використання. Пантомімічна культура викладача. Особливості та умови ефективності педагогічних жестів, пози, ходи викладача. Соціальні засоби зовнішньої естетичної виразності (одяг, взяття, зачіска, прикраси, аксесуари, макіяж).

Ключові поняття: внутрішня (концентрація розумових і фізичних здібностей педагога на досягненні дидактичної і виховної мети, зняття зайвої напруженості, розподіл уваги (велике, середнє, мале коло), спостереження за готовністю учнів до роботи, їхньою реакцією на викладення навчального матеріалу, активністю, зацікавленістю, створення творчої ділової атмосфери під час навчання, збереження впевненості, самовладання за будь-яких умов, саморегуляція) і зовнішня (вербальні та невербальні засоби).

ТЕМА 6. Педагогічний артистизм викладача ЗВО

Поняття артистизму та його значення у науково-педагогічній діяльності. Особистісна виразність та привабливість як основа артистизму, особливості

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 6

педагогічної привабливості, її види, етичні, естетичні та інтелектуальні якості. Роль та місце системи К. Станіславського у формуванні педагогічного артистизму, її основні принципи та методи. Проблема творчого самопочуття педагога. Лекція як «театр одного актора». Поняття про режисуру педагогічної дії, основи її драматургії, особливості використання мізансцен на лекції та виховному заході. Педагогічна увага, її значення у професійній діяльності викладача, особливості, види. Технологія управління педагогічною увагою. Педагогічна увага як особливий тип творчої уваги. Технологія „налаштування” педагога на творчу взаємодію зі студентами.

Ключові поняття: культура зовнішнього вигляду, культура педагогічного спілкування, психологічна саморегуляція, культура мовлення.

ТЕМА 7. Рефлексивні уміння викладача вищої школи

Рефлексія педагогічної діяльності як складова педагогічної майстерності викладача. Форми оцінювання педагогічної діяльності, анкетування студентів. Пошуки нових методик. Професійне зростання викладача. Педагогічний такт його складові та умови вияву. Естетичний аспект такту. Особливості вибору педагогічного такту. Вибір тактики. Специфіка педагогічного такту. Вимоги педагогічної моралі. Умови опанування педагогічним тактом. Функції і принципи педагогічного такту.

Ключові поняття: етичний кодекс викладача, рефлексія викладача, рефлексія студентів, педагогічний такт.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 7

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Основи науково-педагогічної діяльності викладача ЗВО				
Тема 1. Особливості професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи	18	4	4	10
Тема 2. Якісні параметри науково-педагогічної діяльності викладача ЗВО	18	4	4	10
Тема 3. Основні шляхи формування педагогічної майстерності викладача ЗВО	18	4	4	10
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	54	12	12	30
Змістовий модуль 2. Система управління якістю та її нормативно-правове забезпечення				
Тема 4. Мовлення викладача ЗВО як один з інструментів формування педагогічної майстерності	26	6	6	14
Тема 5. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача ЗВО	22	4	4	14
Тема 6. Педагогічний артистизм викладача ЗВО	22	4	4	14
Тема 7. Рефлексивні уміння викладача вищої школи	26	6	6	14
<i>Разом змістовий модуль 2</i>	96	20	20	56
ВСЬОГО	150	32	32	86

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 8

5. Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи	4
2	Якісні параметри науково-педагогічної діяльності викладача ЗВО	4
3	Основні шляхи формування педагогічної майстерності викладача ЗВО	4
4	Мовлення викладача ЗВО як один з інструментів формування педагогічної майстерності	6
5	Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача ЗВО	4
6	Педагогічний артистизм викладача ЗВО	4
7	Рефлексивні уміння викладача вищої школи	6
РАЗОМ		32

6. Завдання для самостійної роботи

№з/п	Теми	Кількість годин
1.	Поняття «педагогічна майстерність» та його складові	4
2.	Основні елементи педагогічної майстерності викладача ЗВО	4
3.	Критерії педагогічної майстерності сучасного викладача ЗВО	4
4.	Рівні педагогічної майстерності викладача ЗВО	4
5.	Професійна компетентність викладача як основа його педагогічної майстерності	4
6.	Здібність до педагогічної діяльності як елемент педагогічної майстерності.	4
7.	Педагогічний досвід у формуванні майстерності викладача ЗВО	4
8.	Навчально-методична робота як обов'язковий компонент педагогічної майстерності викладача ЗВО.	4
9.	Поняття «педагогічна техніка» та його зміст.	5
10.	Сутність та роль педагогічної техніки викладача у навчальному процесі ЗВО	5
11.	Складові педагогічної техніки викладача ЗВО.	5
12.	Зовнішня техніка викладача та її характеристика	5
13.	Внутрішня техніка викладача та її характеристика.	5
14.	Гуманістична спрямованість педагогічної взаємодії.	5
15.	Сутність та структура педагогічного спілкування.	4
16.	Основні різновиди педагогічного спілкування.	5
17.	Педагогічне спілкування як діалог.	5
18.	Функції педагогічного спілкування.	5
19.	Стилі педагогічного спілкування.	5
20.	Разом	86

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 9

7. Індивідуальні завдання

Написання кейсу за будь-якою з тем дисципліни «Педагогічна майстерність та професійна етика»

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи (лекція, пояснення, розповідь);
- наочні методи (демонстрування, ілюстрування);
- практичні методи (виконання практичних завдань);
- метод проблемного викладу;
- дискусійний метод;
- ситуаційний метод.

9. Методи контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється у формі вхідного, поточного, модульного, підсумкового контролю.

Вхідний контроль – це оцінювання рівня підготовленості здобувачів вищої освіти перед вивченням навчальної дисципліни. Здійснюється такий контроль у формі усного опитування. Результати вхідного контролю не враховуються в оцінюванні результатів вивчення навчальної дисципліни, що викладається. За результатами вхідного контролю може бути прийняте рішення про проведення консультацій для здобувачів вищої освіти, які показали не достатній рівень для вивчення навчальної дисципліни.

Поточний контроль – це оцінювання засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу під час проведення аудиторних занять, при виконанні індивідуальної і самостійної роботи. У процесі поточного контролю застосовуються наступні методи:

- усне опитування або поточне тестування;
- виконання практичних завдань;
- захист індивідуального самостійного завдання.

Модульний контроль – це оцінювання якості засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу змістових модулів. Модульний контроль проводиться у формі усного опитування.

Підсумковий контроль здійснюється безпосередньо після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється у формі тестування.

В основу системи оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за навчальною дисципліною покладено принцип накопичення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 10

зароблених ними балів, які у підсумку переводяться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни розраховується загальна кількість балів, одержана кожним здобувачем вищої освіти. На останньому занятті з навчальної дисципліни оприлюднюються здобувачам вищої освіти результати поточної успішності за 100-бальною, за національною та за шкалою ЄКТС.

У разі згоди здобувача вищої освіти з оцінкою поточної успішності, вона є остаточною і вноситься у залікову книжку та у відомість обліку успішності здобувачів вищої освіти.

У разі незгоди здобувача вищої освіти з результатами поточної успішності, оцінка не вноситься у відомість обліку успішності здобувачів вищої освіти, а здобувач вищої освіти складає підсумковий контроль (залік) з навчальної дисципліни. Оцінка, отримана на заліку, вноситься у залікову книжку та у відомість обліку успішності здобувачів вищої освіти. При цьому результати поточної успішності не враховуються.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота							СР	ІЗ	Сума
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
10	10	10	10	10	10	10	20	10	100

Шкала оцінювання

За шкалою	Залік	Бали
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 11

11. Рекомендована література

Основна література

1. Десятов Т. М. Методологія проектування педагогічної освіти, орієнтованої на якість та тенденції її розвитку в країнах ЄС. Cherkasy University Bulletin: Pedagogical Sciences. 2017. Вип. 7. С. 32–36.
2. Калінська О. П. Розвиток педагогічної майстерності викладача економічних дисциплін у вищому навчальному закладі. дис. на здобуття канд пед наук Львів 2018. 279с.
3. Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів: зб. наук. статей / за ред. В. Г. Кременя, М. Ф. Дмитриченко, Н. Г. Нічкало. К.: НТУ, 2015. 768 с.
4. Кремень В. Г. Сучасне мислення й освіта: методологічний концепт / Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). Збірник наукових праць. К. : Видавничий дім «Сам», 2017. 400 с.
5. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с
6. Професійна та педагогічна етика : навч.-метод. посібн. / О.О. Базалук, О.П. Кравченко, Л.М. Харченко. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.): «Видавництво КСВ», 2019. 85 с.
7. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи: підручник. К. : Видвництво Ліра-К, 2017. 340 с.

Допоміжна література

1. Калінська, О. П. Технології розвитку педагогічної майстерності викладача економічних дисциплін у вищому навчальному закладі. Науково- педагогічний журнал «Обрії», 2017, №2 (45), 51-54
2. Сидоренко Вікторія. Професійний розвиток фахівців в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти: ключові компетентності і ресурси: електронний курс. Київ: ДУ «НМЦ «Агроосвіта», 2019. 130 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інтернет-портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua>.
2. Biznes-portal. URL: <https://biznes-portal.info>.
3. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.
4. Сайти періодичних видань: журнал «DAS MANAGEMENT», Менеджмент. Діловодство. Кадри. Охорона праці. Управління персоналом, журнал «Менеджер і менеджмент» <http://www.m21.com.ua>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-22.07- 05.01/073.00.1/ДФ/ВК -2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 12

5. Український бізнес-портал. URL: <https://ukrbiz.info/ua>.
6. Інститут І. Адізеса : веб-сайт: URL: <https://adizes.me/> (
7. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал – все про освіту в Україні.
8. Міжнародна школа педагогічної майстерності «ОСВІТА 4.0 ТА ПЕДАГОГІЧНА ДОСКОНАЛІСТЬ» . URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Vs2npLtveV8>
- 8.